

Spørsmål til høring

Vi forventer ikke at dere svarer på alle spørsmålene. Noen av spørsmålene er i hovedsak rettet mot offentlig sektor som tilbyr data, mens andre spørsmål er rettet mot brukere av dataene (næringsliv, forskning, presse, sivilsamfunn, osv.). Dere kan svare på spørsmålene som er relevant for dere.

Høringen er åpen, og alle kan sende inn innspill. Rådet ber om at svar sendes inn ved hjelp av denne svarmalen.

Navn, enten på virksomheten du representerer, eller deg som privatperson:

Regnskap Norge, bransjeorganisasjon for statsautoriserte regnskapsførere.

Hva beskriver best deg/dere som avsender:

- ☐ Offentlig virksomhet (statlig, kommunal eller fylkeskommunal)
- ☒ Næringsliv (privat virksomhet eller bransjeorganisasjon)
- ☐ Forskning eller utdanning
- ☐ Presse eller medier
- ☐ Sivilsamfunn eller interesseorganisasjon
- ☐ Privatperson
- ☐ Annen – Beskriv gjerne her:

1. Veilederens relevans og nytteverdi

På hvilken måte kan veilederen være nyttig for offentlige virksomheter som tilgjengeliggjør data?

Veilederen er i hovedsak prinsippbasert slik at den vil være bredt anvendelig for ulike virksomheter i offentlig sektor. Samtidig gir den eksempler på hvordan krav og anbefalinger kan ivaretas. Prinsippbasert veiledning gir rom for innovasjon og teknologisk utvikling over tid, herunder hvordan kunstig intelligens kan nyttiggjøre seg av dataene og skape nye verdier.

Et sentralt mål er at data skal være enkle å finne, forstå og ta i bruk. Rådet ønsker særlig innspill fra virksomheter og personer som **bruker data** fra offentlig sektor.

Dekker veilederen de behovene dere har som brukere av offentlige data? Er det viktige brukerbehov som ikke er omtalt?

Ofte er problemet for næringslivet og systemleverandører å vite hvilke data som er tilgjengelig fra hvilke offentlige virksomheter. Det er derfor viktig at disse aktørene kan finne hvilke datasett som er tilgjengelig på ett sted. Oversikten kan også være tilgjengelig via et API eller liknende med endringslogg. Oversikten vil også være grunnlaget for aktører å skape nye verdier ut av datasettene, eller kombinasjoner av datasett når disse aktørene ser hva som er tilgjengelig. Under Krav 2 står det: «....bør beskrivelser være publisert på data.norge.no....». Veilederen åpner for at dette ikke må skje. Da videreføres dagens utfordring med at data ikke nødvendigvis er synlige for brukere.

En annen problemstilling er at ulike registre om det samme er etablert ut ifra ulike behov, eksempelvis data om eiendommer som brukes til kart, til fastsettelse av skattemessig verdi eller å gi opplysninger om eierskap. Kvaliteten av data kan være varierende på eiendommene i de ulike registrene og ulikt oppdatert. Tilgang til eksempelvis eiendomsdata krever at det er ett sett autoritative data som representerer den underliggende eiendommen, og at dataene i størst mulig grad er oppdatert basert på hendelser / transaksjoner (ref Anbefaling 8 og 9). Det må ikke synliggjøres data om det samme, men med mindre kvalitet og autoritet.

Hva kan man gjøre i offentlig sektor gjøre for å sikre at veilederen blir tatt i bruk og har en positiv effekt?

Tydelige signaler og forventninger fra regjeringen og fra etatsledere er viktig for at veilederen skal bli tatt i bruk. Riksrevisjonen vil være en viktig kontrollør av implementeringen i virksomhetene.

En ting å bemerke er at ordet «bør» benyttes i stor grad både når det gjelder krav og anbefalinger. «Bør» gir virksomhetene en mulighet til å ikke gjennomføre detaljer i kravet eller i anbefalingen. Dette kan forsinke implementeringen av gode løsninger som gir effekt for virksomhetene, næringslivet og samfunnet.

Rådet foreslår at veilederen erstatter Retningslinjer ved tilgjengeliggjøring av offentlige data ([lenke til regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)). Rådet mener at en veileder er mer fleksibel og enklere å holde oppdatert. Samtidig kan en veileder oppfattes som mindre forpliktende enn et

rundskriv og/eller retningslinjer. Hvilke fordeler og ulemper ser dere med at det er en veileder fremfor retningslinjer?

Veiledningen vil nok oppfattes som tilstrekkelig autorativ, men vi anbefaler at ordet «bør» revurderes der hvor dette brukes slik at den oppleves som mer forpliktende.

2. Skillet mellom krav og anbefalinger

Veilederen skiller mellom gjeldende og kommende rettslige krav på den ene siden, og anbefalinger for god praksis på den andre siden. Rådet ønsker innspill på om denne balansen er hensiktsmessig og forståelig.

Er forskjellen på krav og anbefalinger hensiktsmessig og forståelig? Er det anbefalinger som i realiteten er krav, og i så fall, etter hvilket regelverk?

Ja, dette er forståelig. Det som kan være forvirrende, er bruken av «bør» under krav.

3. FAIR-prinsippene

Veilederen viser til de internasjonale FAIR-prinsippene. FAIR står for *Findable, Accessible, Interoperable, Reusable*. Dette er en større endring sammenlignet med de nåværende retningslinjene ved tilgjengeliggjøring av offentlige data. Rådet har selv definert ambisjonsnivåene, som en hjelp for offentlige virksomheter når de skal vurdere hvilke prinsipper de bør etterleve.

På hvilken måte har det en verdi for databrukere om offentlig sektor i større grad etterlever FAIR-prinsippene? Eventuelt hvis det ikke har verdi, hvorfor ikke? Er FAIR-prinsippene gjennomførbare og mulig å etterleve for offentlige virksomheter som deler data?

Ja, de oppleves som gjennomførbare og mulig å etterleve. Gjør seg godt i kombinasjon med at data kun skal rapporteres inn en gang fra næringslivet og borgere.

Er rådets ambisjonsnivåer for FAIR-prinsippene forståelig og hensiktsmessig? Bør ambisjonsnivået justeres for noen av prinsippene, og i så fall hvilke og hvordan?

Ja, de oppleves som forståelige og hensiktsmessige. Nivåene virker fornuftige. Noen datasett er mer samfunnskritiske enn andre, hvor det er naturlig at ambisjonsnivået er høyt.

Er oversettelsene av prinsippene forståelig, og gjengir de meningsinnholdet fra originalspråket, engelsk? Hvilken norsk oversettelse av “Findable” er mest dekkende og presis - “gjenfinnbar” eller “søkbar”? Er det andre begreper som bør vurderes?

Oversettelsene er forståelige. «Gjenfinnbar» er beste oversettelse av «Findable».

4. Andre innspill

Vi ønsker også innspill som ikke dekkes av spørsmålene over. Dette kan være synspunkter på enkeltpunkter i veilederen, forhold vi ikke har spurt om, eller andre perspektiver dere mener er relevante.

Er det noe i veilederen dere ønsker å kommentere spesifikt, bruker dere gjerne overskriftene og nummereringen fra veilederen.

Tidlig brukerinvolvering er en klar anbefaling i all offentlig forvaltning, endog kanskje et krav ved tilgjengeliggjøring av kritiske data. Ved utviklingen av programmeringsgrensesnitt bør både næringslivet og systemleverandører involveres på et tidlig tidspunkt slik at tilgangen til data blir best mulig og kostnadseffektiv. Brukerinvolvering vil også gi gode innspill til dokumentasjon av dataene og av selve programmeringsgrensesnittet. Brukerinvolvering bør vurderes som et eget punkt i veilederen.

Statsautoriserte regnskapsførere opptrer ofte på vegne av sine kunder. I den grad data skal tilbys med brukerregistrering (se krav 6 – primært relevant ifm beskyttede data), må det tas høyde for at disse kan få tilgang i egenskap av sine roller (jamfør tilgangspakker i Altinn).